

Ασφάλεια Υλικών και Αντικειμένων που προορίζονται για επαφή με τρόφιμα

● **Του Φίλιππου Γεωργιάδη**
Υγειονομικού Επιθεωρητή

Στην περιγραφή «υλικά και αντικείμενα που προορίζονται για επαφή με τρόφιμα» η νομοθεσία περιλαμβάνει μαχαιροπήρουνα, πιάτα, ποτήρια, μαγειρικά σκεύη, υλικά συσκευασίας τροφίμων αλλά ακόμη και επιφάνειες εξοπλισμού μεταποίησης τροφίμων, που προορίζονται να έρθουν σε επαφή άμεσα ή έμμεσα με τρόφιμα.

Η Ευρωπαϊκή νομοθεσία που προνοεί για την ασφάλεια των υλικών και αντικειμένων αυτών, καλύπτει όλα τα είδη: πλαστικά, κεραμικά, μεταλλικά, γυάλινα, ξύλινα, σιλικόνες, χάρτινα και άλλα.

Καλύπτει επίσης και τα υλικά και αντικείμενα που ήδη βρίσκονται σε επαφή με τρόφιμα. Σκοπός της νομοθεσίας είναι να διασφαλίζει ότι κάθε υλικό και αντικείμενο είναι επαρκώς αδρανές, ώστε να αποκλείεται η μεταφορά ουσιών στα τρόφιμα σε ποσότητες τέτοιες που θέτουν σε κίνδυνο την ανθρώπινη υγεία ή επιφέρουν απαράδεκτες τροποποιήσεις στη σύσταση των τροφίμων ή αλλοίωση των οργανοληπτικών χαρακτηριστικών τους.

Πιο σημαντική έγνοια είναι λοιπόν η μεταφορά ουσιών από τη συσκευασία στο τρόφιμο. Η μεταφο-

ρά αυτή χαρακτηρίζεται και ως μετανάστευση, με την οποία εννοούμε τη μεταφορά ουσιών χαμηλού μοριακού βάρους από τον περιέκτη ή κουτάλι κ.τλ προς το τρόφιμο με το οποίο είναι σε επαφή, ως αποτέλεσμα φυσικών ή χημικών διεργασιών. Το σύνολο των ουσιών που μεταναστεύουν από το υλικό ή αντικείμενο στο τρόφιμο ορίζεται ως ολική μετανάστευση, ενώ η μετανάστευση κάθε ουσίας χωριστά ως ειδική μετανάστευση. Έχει καθοριστεί ως μέγιστο αποδεκτό επίπεδο για την ολική μετανάστευση η τιμή των 60mg ανά κιλό τροφίμου, ενώ για την ειδική μετανάστευση ισχύουν διάφορες τιμές ανάλογα με την τοξικότητα της ουσίας.

Οι κυριότερες ουσίες που έχουν, κατόπιν μετανάστευσής τους στα τρόφιμα, ενοχοποιηθεί για την αρνητική τους επίδραση στην υγεία του καταναλωτή είναι τα βαρέα μέταλλα (κάδμιο, μόλυβδος, υδράργυρος κ.ά.), τα μονομερή των πλαστικών, η ακεταλδεύδη και οι διοξίνες. Η αρνητική τους επίδραση στην υγεία εξαρτάται από την τοξικότητα της ουσίας, την ποσότητα και τη διάρκεια λήψης, την ηλικία του καταναλωτή και άλλους παράγοντες.

Από τις διάφορες κατηγορίες υλικών και αντικειμένων, τον μεγαλύτερο βαθμό κινδύνου και άρα τη μεγαλύτερη προσοχή, έχουν τα πλαστικά και τα κεραμικά. Η αρμόδια αρχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει θεσπίσει ειδικά μέτρα για τις κατηγορίες αυτές καθώς και για τις μεμβράνες αναγεννημένης κυτταρίνης (τα γνωστά ως σελοφάν), ειδικά αυτές με επίχρισμα από πλαστικό. Ανάμεσα στα ειδικά μέτρα αυτά, είναι η υποχρέωση των παραγωγών ή και εισαγωγέων τέτοιων υλικών και αντικειμένων όπως κάθε παρτίδα ή φορτίο συνοδεύεται από δήλωση συμμόρφωσης με τη νομοθεσία που ισχύει για αυτά, η οποία πρέπει να τεκμηριώνεται με εργαστηριακές αναλύσεις που να ικανοποιούν τις αρμόδιες αρχές ελέγχου κάθε Κράτους Μέλους.

Από 1 Αυγούστου 2008 έχει τεθεί σε εφαρμογή ο Κανονισμός (ΕΚ) 2023/2006, με τον οποίον υποχρεώνονται οι βιομηχανίες όπως εφαρμόζουν ορθή πρακτική παραγωγής υλικών και αντικειμένων που προορίζονται να έλθουν σε επαφή με τρόφιμα. Ο εν λόγω Κανονισμός ζητά από τις υπόχρεες επιχειρήσεις να θεσπίσουν και να εφαρμόζουν σύστημα διασφάλισης ποιότητας, να ακολουθούν αποτελεσματικό σύστημα ποιοτικού ελέγχου και για την εφαρμογή των παραπάνω να υπάρχει κατάλληλη τεκμηρίωση (προδιαγραφές, εγχειρίδια, οδηγίες, έντυπα, κ.τλ). Η νομοθεσία προνοεί όταν ένα υλικό ή αντικείμενο προορίζεται να έρθει σε επαφή με τρόφιμο, αλλά εκ της φύσης του αυτό δεν είναι φανερό στον καταναλωτή, να φέρει κατάλληλη σήμανση, η

οποία να αναφέρει ότι το υλικό προορίζεται για επαφή με τρόφιμα (είτε με λέξεις ή το διεθνώς αναγνωρισμένο σήμα που απεικονίζει ποτήρι με πιρούνι).

Για όλα τα υλικά και αντικείμενα, εφόσον απαιτείται, πρέπει να δίδονται ειδικές οδηγίες για την ασφαλή και ορθή χρήση τους (π.χ. «μόνο για κρύα», «να μην χρησιμοποιείται για όξινα τρόφιμα» κ.τλ). Οι οδηγίες αυτές μπορούν να αναγράφονται είτε χαραγμένα πάνω στα υλικά/ αντικείμενα ή τη συσκευασία τους, είτε σε ετικέτες επικολλημένες στα υλικά/ αντικείμενα ή σε κάποιες περιπτώσεις σε επιγραφή τοποθετημένη δίπλα από το υλικό / αντικείμενο εκεί όπου προσφέρεται για πώληση στον τελικό καταναλωτή. Η νομοθεσία προνοεί και όπως εξασφαλίζεται η ιχνηλασιμότητα των υλικών που προορίζονται να έλθουν σε επαφή με τρόφιμα σε όλα τα στάδια της παραγωγής, μεταποίησης και διανομής. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για περιπτώσεις όπου ένα προϊόν αποδεικνύεται να μην συμμορφώνεται με τη νομοθεσία και πρέπει να αποσυρθεί από την αγορά. Η Ευρωπαϊκή Ένωση λειτουργεί ένα σύστημα ταχείας ειδοποίησης για τα τρόφιμα και υλικά /αντικείμενα που προορίζονται να έλθουν σε επαφή με τρόφιμα, γνωστό ως RASFF, με το οποίο ένα Κράτος Μέλος ειδοποιεί εντός 24ώρου τα άλλα Κράτη Μέλη για προϊόντα που βρέθηκαν να μην συμμορφώνονται με τη νομοθεσία, ώστε να μπορέσουν και αυτά να προβούν το ταχύτερο δυνατό σε απαραίτητα μέτρα προστασίας του κοινού. Κατά το έτος 2007 γνωστοποιήθηκαν με το σύστημα αυτό συνολικά 115 υποθέσεις που αφορούσαν μετανάστευση ουσιών υλικών και αντικειμένων σε επαφή με τρόφιμα.

Η νομοθεσία για την ασφάλεια των υλικών και αντικειμένων που προορίζονται για επαφή με τρόφιμα βρίσκεται υπό συνεχή αναθεώρηση, ώστε να συνάδει με τις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις που παρατηρούνται στον τομέα της παραγωγής τροφίμων και υλικών/ αντικειμένων που προορίζονται για επαφή με αυτά. Για τον σκοπό αυτό, και για να διασφαλίζεται στο μέγιστο η ασφάλεια και υγεία του καταναλωτή, η Ε.Ε. διεξάγει επιστημονικές μελέτες, οι οποίες περιλαμβάνουν εκτός από τοξικολογικές εξετάσεις και άλλους παράγοντες που επηρεάζουν τη συνολική εικόνα που παρουσιάζει η ασφάλεια των τροφίμων. Κύριοι ανάμεσα σε αυτούς είναι η παγκοσμιοποίηση, οι αλλαγές στην κοινωνική συμπεριφορά του Ευρωπαίου πολίτη, οι δημογραφικές αλλαγές στην Ευρώπη, οι αλλαγές στη συμπεριφορά των καταναλωτών καθώς και η αποτελεσματικότητα με την οποία εφαρμόζεται η νομοθεσία. ■